

Oj Laščanje, starjši rod med vami
 Poznal je dečka Levstika po lici,
 In bil vesel ga — kimate z glavami —
 Zdaj vsak se z njim ponaša, po pravici!
 Ta spomenik pri vas, ta kamen je
 Čestitljiv kamen, sveto znamenje,
 Kakó čestijo Laščanje rojaka,
 Slovenci vsi slovenskega junaka!

Sem bodo pozni romali rodovi,
 Pobožno kakor ljudstvo danes zbrano;
 Tu bodejo Sloveniji sinovi
 Priségali ljubezen zvesto vdano.
 Ta spomenik bo več en opomin
 Slovcu: »Bodi zvest narodu, sin!« —
 Moštva in rodoljubja v poznem rodi
 Uzdr in vzgled Slovcem Levstik bodi! —

J. S.

Vijolice. Pesmi za mladost. Zložila *Lujiza Pesjakova*. Tiskal in založil J. R. Milic v Ljubljani 1889, m. 8, 159 str. Cena nevezani knjigi 1 gl. 10 kr., krasno vezani 1 gl. 60 kr. — Zadnje tedne je Miličeva tiskarna poslala knjigo po slovenskem svetu, na katero danes veseli opozarjamo razumništvo naše, zlasti pa vse prijatelje pravega večno-lepega pesništva. Pod naslovom, zgoraj navedenim, zbrala je v tej knjigi znana pisateljica naša, gospá *Lujiza Pesjakova*, krasen šopek lepó vonjavih pomladanskih vijolic, katere podaje nežni mladini slovenski. Gospá Pesjakova je že stara znanka vsem, ki se zanimajo za razvoj našega leposlovja. V prozi in poeziji je prejšnja leta v »Novicah«, v »Glasniku«, v dunajskem »Zvonu«, v »Vrtci« in tudi v našem listu priobčevala raznovrstne proizvode svojega uma, ali odkritosrečno in prostodušno moramo reči, da nam nikoli še ni s poezijami svojimi ugodila takó, kakor z omenjeno zbirko »Vijolice«.

Pisateljica je knjigo svojo, v kateri nam objavlja nad osemdeset pesemc, razdelila na štiri dele: prvi se imenuje »Obrazi iz prirode«, drugi »Iz otročjega življenja«, tretji »Srčni glasovi« in četrti je samostalen dramatičen prizor »Ubožec«.

V prvem oddelku pesnica z globokim čutom zasleduje vse pojave v lepi prirodi: dehteča vijolica, snežnobeli zvonček, zornordeča jagoda ji ravno takó oveseljuje srce, kakor jo z bridko žalostjo polni vseh vernih duš dan ali pogled zapuščene sirote na sveti večer. In vsem tem čutom daje lep, primeren izraz v polnozvenečih verzih. Razven Stritarja pri nas še nikoli nismo čuli nikogar takó nežno in prijetno operati krasno prirodo, vzbujati veselje do nje in hvaležnost do Stvarnika njenega. Med vsemi temi pesmimi pa nam najbolj ugaja prelepa »Velikonočna pesem« in ne moremo se vzdržati, da bi vse ne postavili tu sem, ker nam je zajedno dober vzgled tudi formalne dovršenosti.

Velikonočna pesem.

Na dan, na dan, kar kod cvetéva,
 Kar v zimskem snú še omedléva!
 Na dan, vijolica dehtéča,
 In tudi zvonček beloglav
 Ter jáglec, résa z lesk viséča,
 Cvetovi drevja in goščav!
 Na dan, na dan čaróбно mladoletje!
 Na dan, veskresno te obuja petje!

Skorjanec vríska na višavi
 In tisoč glasov po dobravi;
 Šumeče reke in potóki,
 Na vedrem nebu solnčni žar,
 Planine strme, svet široki,
 Čuteča vsaka živa stvar
 Oznanja, da oblast ljubezni mile
 Močnejša je od témne smrtne sile.

Na dan, kar je molitev svetih,
 Kar v prsih pesmij je prevnetih!
 Na dan, duhovi vsi potrti,
 Iz žalosti se spet budèč;
 Razpelo glejte, grob odprti;
 Pretákajte solzé, hvalbè!
 Vam odkupljenje bilo je storjéno
 Ter vam na zemlji vse je prerójeno!

A vé, cvetlice zornolike,
 Vé, nežnosti, veselju slike!
 Vi vsi, o katerih posvečeni
 Človeški sin dejal nekdáj:
 »Nedolžnim ne braníte k meni,
 Ker njihov je nebeški ráj« —
 Vi srce svoje Njemu izročite,
 Molbè klečé veliko noč slavite!

In kakor v prvem oddelku prirodo, takó opazuje pesnica v drugem raznovrstne dogodke iz otročjega življenja, katere nam z nekim posebnim, ljubeznivim humorjem pripoveduje v presrčnih pesemcah. Kakó plastično nam riše nedolžne otročje igre in šale! Mladi svet se veselo suče okoli bralca, soba je polna glasnega drobiža, ki póje in skače okoli tebe, da se napósled sam pootročiš ter se začneš igrati z njimi! To ti je veselje, to življenje! Težko je iz teh lepih pesemc izbrati najlepšo, a med najkrasnejše gotovo prištevatí nastopno:

Pri zibeli.

(Pesem kraljice Viktorije.)

Rahlo vzdúh pihljaj večerní,
Mír objémi mórje te!
Ker na svilni mu blazini
Zdaj počiva moje vse.
Sládko dete, pri zibeli
O kraljici več ne vém,
V srcí svojem sámó čútím,
Da tù mati bití smém.

Ni britanska leoparda,
Ni prestola vse zlató,
Varovali te ne bodo,
Če ne čuva te nebó.
Pošlji, pošlji, Bog visóki,
Angeljev mi svojih bran,
Da nad angeljcem bedeli
Skrbno bodo noč in dan.

Kaj so Indije zakladi
Proti tebi, ljubeec moj
Kaj ponosna mi je krona,
Ko primerjam jo s teboj!
Sládko dete, pri zibeli
O kraljici več ne vém,
V srcí svojem sámó čútím,
Da tù mati bití smém.

Kadar molim, nisem žena
Jaz kraljevskega rodú,
Sem supruga le in mati,
Ki vzdihujem iz prahú:
Pošlji, pošlji, Bog visóki,
Angeljev mi svojih bran,
Da nad angeljcem bedeli
Skrbno bodo noč in dan.

V tretjem oddelku »Srčni glasovi« odpira nam pesnica pogled v svoje srce, katero preveva ljubezen do svojih hčerá, do vnukov svojih, do domovine in do nekaterih blazih mož, ki so vplivali na nje slovstveno delovanje; izmed njih je pokojnemu Levstiku in Janežiču v lepih elegijah postavila dostojen spomenik.

Dobrodejna skladnost v lepi raznovrstnosti, globok čút, plastično izrazovanje in formalna dovršenost odlikujejo to pesniško zbirko. V zadnjem oziru nas pesnica spominja prvih naših pesniških tehnikov. Nič kaj ji ni očitati. Nekako presedajo nam sámó nekateri predolgi daktilski in anapestski verzi brez zarez in brez odmora. Iz národnih pesmij in iz drugih dovršenih pesmij zlasti Levstikovih in Gorázdovih in po nekoliko tudi Prešernovih jasno vidímo, da je odmora treba vsakemu dolgemu verzu, kakor je treba zarez vsakemu šestoméru. Levstik je celó učil, da mora vsak verz sploh v slovanščini imeti odmor, če ne je prejednozvočen. Levstik je védoma delal odmora v svojih verzih (in odtod je razlagati čarobno moč njegove pesniške besede n. pr. v »Otročjih igrah«), Prešeren pa najbrž nevédoma sámó po čutu svojem. Primeri nastopne verzé:

»Črne te zémlje // pokriva odéja
V gróbu tihótnem //, naš brátec Andrèj!
Vince zlató se // v kozárcih nam sméja,
V tvójo opómbo // pijémo ga zdèj!«

Gospá Pesjakova ni pazila na to tehnično skrivnost in zatorej so zlasti daktilski verzi njeni prejednozvočni. Drugič bi želeli, da bi bila iztrebila tudi nekoliko neprijetnih tujk, »očala« n. pr. ni nič boljša beseda, nego so »špeglje«, prva je laška, druga nemška,

slovenski: *naočniki*. Velikrat se nam pripetí, da hoteč ogniti se nemčizni, zaidemo v laški zeljnik; namesto *kôsten* pišemo *omara*, ki je takó malo naša, kakor *kôsten*, ter pri tem ne pomislimo, da s tem jezik svoj prikratimo za jeden pojem, kajti národu je *omara* samó speisekasten. Ravno takó se nam je priljubila grda tujka »v okom (okúm) priti« (ital. *acume*), katera se nekaterim še po vrhu jako poetična zdi!

»Vijolice« je gospá Pesjakova posvetila prijatelju svojemu, blagorodnemu gospodu *dr. Ferneju Zupanču*, iskrenemu pokrovitelju mladine. Tudi to dejanje gospé Pesjakove nas je napolnilo s zadoščenjem. Vrli g. dr. Zupaneč je navzlic letoma svojim — katerih mu Bog še mnogo dáj! — ohranil živo zanimanje za vsak napredek v naši književnosti in se je z dobrotami natihoma deljenimi in z modrimi svéti naši nadarjeni mladini izkazal pravega prijatelja, da nas presréčno veselí javna hvala, katero mu v pesmi izreka gospá Pesjakova. Končno še jedno besedo. Pri nas se hvali vsaka knjiga zaradi svoje zunanje oblike. To ni čudno, kar ima vsaka tiskarna svoj list ali še po več svojih listov, ki so ji na razpolaganje. Najskromnejša v tem oziru je bila doslej še Miličeva tiskarna. Zaradi prekrasne, v resnici ukusne zunanje oblike, v kateri je izdala »Vijolice«, pa zasluži, da jo javno pohvalimo.

»Slavček.« Zbirka šolskih pesmij Uglasbil Ant. Nedvêd, c. kr. učitelj godbe.
— Prejeli smo nastopno pismo:

Blagorodni gospod!

Z neumornim delom in ogromnimi žrtvami se mi je posrečilo pred nekoliko leti, da sem izdal metodično urejeno zbirko šolskih pesmij za slovensko mladino v treh zvezkih. Mislil sem tedaj, da ustrezem ž njo splošni potrebi, da bode osobito učiteljstvo slovensko rado sezalo po zbirki, katero more s pridom rabiti pri poučevanju v petji; ali žal, skoro sem se prepričal, da se pri nas še ni vzbudilo óno veselje do šolskega petja, kakeršnega bi bilo pričakovati pri toli nadarjenem národu, prepričal, da se le po nekod gojí petje takó, kakor bi se moralo gojiti radi izredne važnosti svoje, skratka: da uspeva petje le ondot, kjer ima šolska mladina sama pesemske zbirke v rokah.

Nečem Vam, blagorodni gospod, navajati koristij, katere prinaša dobra pesemska knjiga, naglašati nečem, kako vpliva pesem na um in srce, samó to si usojam trditi, da šola brez šolskega petja ni popolna šola! Nadalje tudi nečem in ne morem iskati vzrokov, zakaj se zlasti po deželi šolsko petje — lahko bi rekel — zanemarja, temveč samó zapupno se obračam do Vas, blagorodni gospod, da z vplivno besedo Svojo, izvolite blagohotno podpirati moje podjetje in takó spešiti stvar, ki je toli pomembna za sleharno šolo

Priporočujê Vam znova svojo stvar, ostajam z odličnim spoštovanjem

udani Vam

Ant. Nevêd,

c. kr. godbeni učitelj.

Jako radi ustrezamo želji g. direktorja Nedvêda ter znova opozarjamo vse šolske kroge na v resnici krasno in izborno zbirko šolskih pesmij njegovih, katere se v treh knjižicah (I. in II. zvezek po 20, III. zvezek po 30 kr.) dobivajo pri tiskarji J. R. Milici v Ljubljani. Nedvêdov »Slavček« je po naših ljudskih šolah, zlasti po kmetih še vse premalo razširjen. Videli smo šole, v katerih ne samó otroci, ampak v katerih niti učitelj ni imel »Slavčka« v svoji posesti. Tožba g. Nedvêda, da se petje po naših šolah zanemarja in da ne more uspevati, ker otroci nimajo pesemskih zbirk v rokah, zdi se nam popolnoma upravičena, kajti otroci kmalu pozabijo pesmi, katere so se naučili, ako nimajo prilike vedno ponavljati tekst; in ker ne znajo besed, izgubé tudi veselje do petja. Želeti bi bilo, da bi vsi odločevalni faktorji delali na to, da se »Slavček« kolikor je možno razširi med našo šolsko mladino, da se ž njim ukorenini tudi veselje do petja.